

ПРАВНИЧИЙ ВІСНИК **Університету «КРОК»**

Випуск восьмий

Київ-2011

Вищий навчальний заклад
«Університет економіки та права «КРОК»

**ПРАВНИЧИЙ ВІСНИК
УНІВЕРСИТЕТУ «КРОК»**

Випуск восьмий

Київ – 2011

В-90 Правничий вісник Університету «КРОК» / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». — Вип. 8. — К., 2011. — 151 с.

Восьмий випуск збірника містить статті науковців Університету економіки та права «КРОК», а також інших вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ України.

Розраховано на науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків у галузях теорії та історії держави і права, конституційного, адміністративного, цивільного, цивільного процесуального, кримінального, кримінально-процесуального, господарського, фінансового, міжнародного права, а також у галузях юридичної, організаційної та економічної психології.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Університету економіки та права «КРОК»

(протокол № 5 від 31.03.2011 р.)

Головний редактор: Сідак В.С., доктор історичних наук, кандидат юридичних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України (відділення психології і дефектології), Заслужений діяч науки і техніки України.

**Заступники
головного редактора:** Мережко О.О., доктор юридичних наук, професор;
Марков С.Л., кандидат психологічних наук, доцент.

Члени редколегії: *Юридичні науки:*
Копиленко О.Л., доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Академії правових наук України;
Костицький М.В., доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, академік Академії правових наук України;
Козенюк В.О., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник;
Гордієнко С.Г., доктор юридичних наук, доцент;
Тимошенко В.А., доктор юридичних наук, професор;
Шумило М.Є., доктор юридичних наук, професор;
Стрельбицький М.П., доктор юридичних наук, професор;
Гіжевський В.К., кандидат юридичних наук, професор;
Кравченко В.В., кандидат юридичних наук, доцент;
Боровенко В.М., кандидат юридичних наук, доцент;
Коваленко О.І., кандидат юридичних наук, доцент.

Психологічні науки:

Карамушка Л.М., доктор психологічних наук, професор;
Коваленко А.Б., доктор психологічних наук, професор;
Ложкін Г.В., доктор психологічних наук, професор;
Матенюк О.А., доктор психологічних наук, доцент;
Філіпов М.М., доктор біологічних наук, професор;
Петрова І.Л., доктор економічних наук, професор;
Рокоча В.В., доктор економічних наук, професор;
Сафін О.Д., доктор психологічних наук, професор;
Сингаївська І.В., кандидат психологічних наук, доцент;
Пригунов П.Я., кандидат психологічних наук, доцент.

Адреса редакції: Вищий навчальний заклад
«Університет економіки та права «КРОК»
03113, місто Київ, вулиця Лагерна, 30-32
тел.: /044/ 455-57-57, 450-14-54
тел./факс: /044/ 456-84-28, 455-69-81
www.krok.edu.ua

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № П237-П7Р від 19.05.2006 р.
Збірник наукових праць «Правничий вісник Університету «КРОК» внесено до переліку
фахових видань України (Бюлетень ВАК України. — 2010. — № 3. — С. 11.)

© Університет економіки та права «КРОК», 2011

Розділ 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦІПАЛЬНЕ ПРАВО.....	4
Л.С. Криворучко Актуальність удосконалення системи забезпечення прав людини в Україні	4
Т.В. Мазур Актуальні питання поширення гарантії за вкладами на кошти юридичних осіб у банках	10
О.Ф. Мельничук Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина	16
С.П. Пасіка Кодифікація соціального законодавства як запорука реалізації соціальних прав і гарантій військовослужбовців.....	23
Т.А. Француз-Яковець Передумови і основні фактори формування й утвердження бікамералізму у практиці парламентів держав Європи	29
А.О. Янчук Конституційна модернізація, або окремі аспекти верховенства права в українській правовій системі	36
Розділ 2. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	42
О.І. Коваленко, Д.В. Боровенко Сучасні проблеми та перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні	42
І.І. Світлак Правовий статус громадських інспекторів у сфері боротьби з порушеннями правил полювання та рибальства: законодавчі колізії ...	48
Ю.Л. Юринець Міжнародно-правова охорона культурної спадщини в контексті міжнародних зобов'язань України	53
Є.О. Ятченко Окремі аспекти обмеженої майнової відповідальності релігійних організацій	63
Р.В. Яцишин Міжнародно-правове регулювання екологічної безпеки атмосферного повітря.....	70
Розділ 3. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	77
Н.В. Дараганова Генезис трудових спорів в Україні	77

О.І. Коваленко, Н.О. Коваленко Становлення та розвиток сучасної господарсько-інформаційної стратифікації в Україні	83
--	----

О.П. Світличний Адміністративні принципи в управлінській діяльності щодо земельних ресурсів	95
--	----

Розділ 4. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	101
--	------------

В.Н. Боровенко Сучасні проблеми кримінального права в Україні та шляхи їх подолання	101
--	-----

В.Ю. Горєлова Кримінально-процесуальна реституція: поняття та порядок застосування.....	107
--	-----

В.І. Грязін Судово-медична та судово-психіатрична експертизи при статевих злочинах.....	114
--	-----

І.В. Тарасова Питання обчислення термінів чинності підписки про невиїзд в Україні.....	123
---	-----

Л.О. Шалімов Швейцарський кримінальний кодекс як приклад нової кримінально-правової політики у сфері застосування заходів безпеки та його вплив на реформаційний процес кримінального права Німеччини на початку ХХ століття	130
---	-----

Розділ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ	135
--	------------

В.В. Андріяш, В.Є. Шевченко Застосування психологічного інструментарію в процесі вивчення іноземних мов	135
--	-----

О.І. Кудерміна Психологія суб'єкта правоохоронних органів у світлі положень методологічної концепції О.М. Ткаченка	139
--	-----

Н.П. Свиридюк Теорія конфлікту як методологічна засада правозахисної діяльності.....	146
---	-----

Правовий статус громадських інспекторів у сфері боротьби з порушеннями правил полювання та рибальства: законодавчі колізії

І.І. Світлак

кандидат юридичних наук,
Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна»

У статті розглянуто питання правової регламентації статусу громадських інспекторів по боротьбі з порушенням правил полювання і рибальства, проаналізовано чинне законодавство, визначено тенденції його розвитку та наявні колізії.

В статье рассмотрены вопросы правовой регламентации статуса общественных инспекторов по борьбе с нарушением правил охоты и рыболовства, проанализировано действующее законодательство, определены тенденции его развития и имеющиеся коллизии.

The legal status of public inspectors in the sphere of fight against infringement of game-laws and fishing is investigated in the article. The tendencies of development of legislation and ways of its improving are defined.

Ключові слова: громадський екологічний контроль, громадськість, охорона тваринного світу, громадські інспектори рибоохорони, громадські інспектори з охорони довкілля, громадські мисливські інспектори.

Постановка проблеми

Охорона природи та мисливство і рибальство є невід'ємними та пов'язаними явищами, а кожен мисливець і рибалка, відповідно до положень ст. 13 Конституції України, має право користуватися природними об'єктами права власності народу згідно із законом [1]. Громадяни повинні докладати всіх зусиль для поліпшення стану природних екосистем і використовувати природні ресурси відповідно до вимог природоохоронного законодавства України.

За роки незалежності України спостерігаються різнопланові процеси розвитку правового регулювання участі представників громадськості в охороні тваринного світу: від широкого залучення громадськості до діяльності у сфері використання та охорони природних ресурсів і, навпаки, до обмеження суттєвих прав (складання протоколів) громадських інспекторів, що пов'язано

з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення боротьби з браконьєрством» від 23 вересня 2010 року [2]. Такий стан правового регулювання діяльності громадських інспекторів потребує глибокого дослідження та вироблення моделі конструктивної взаємодії представників громадськості з державними органами для досягнення загальної мети – охорони навколишнього середовища та реалізації ефективної екологічної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання участі громадськості в охороні навколишнього природного середовища були предметом спеціальних досліджень у працях Г.В. Ансімової, О.О. Белякова, М.М. Бричука, М.М. Гршина, О.С. Заржицького, В.В. Квиша, В.С. Криса-

ченка, Г.А. Ларіонова, М.І. Малишка, Р. Мельника, Г.В. Мороз, О. Мосцяєва, М.А. Орлова, С.В. Разметаєва, Д.В. Скрильнікова, О.Г. Тарнавського, Н.І. Тітової, І.В. Тустановської, Е.В. Позняк, С.В. Шарапової та інших.

Невирішені частини загальної проблеми

Чинне законодавче вирішення досліджуваної проблеми на сьогодні є дискусійним, адже обмеження прав громадських інспекторів (зокрема право складати протоколи про порушення правил полювання і рибальства), що має місце нині, не сприятиме боротьбі з такими порушеннями, тому існує нагальна потреба в науковому обґрунтуванні розширення повноважень представників громадськості щодо діяльності у сфері використання та охорони тваринного світу.

Формулювання цілей статті

Метою статті є виявлення особливостей участі громадськості в боротьбі з порушенням правил полювання і рибальства, визначення основних напрямів удосконалення правового регулювання в цій сфері суспільних відносин на основі тлумачення й узагальнення положень чинного адміністративного законодавства та аналізу існуючих наукових досліджень з питань участі громадськості в прийнятті екологічно важливих рішень. Мета статті конкретизується та досягається шляхом вирішення ряду завдань: дослідження тенденцій розвитку правового регулювання участі громадськості в протидії порушенням правил полювання і рибальства; визначення ролі громадськості у сфері охорони та використання тваринного світу; формулювання пропозицій із удосконалення діяльності представників громадськості в досліджуваній сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження

Широке залучення громадськості до діяльності у сфері використання та охорони природних ресурсів є однією з форм залучення загалом до управління державними справами і заслуговує на підтримку.

Інститут громадського контролю є традиційним інститутом екологічного права. У праві УРСР громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону природи та раціональне використання природних ресурсів був чи не єдиним прикладом ефективного функціонування механізму контролю з боку громадськості. І хоча громадський природоохоронний контроль радянської доби фактично охороняв державну власність, уже в той період було започатковано й апробовано часом форми, методи контрольної діяльності, особливості її організації та здійснення, що можуть бути використані й сучасною правовою системою України в процесі становлення й розвитку інституту громадського екологічного контролю.

Безумовно, діяльність громадських інспекторів є суспільно корисною і спрямованою на надання допомоги державним органам у виконанні ними функцій держави щодо охорони навколишнього природного середовища.

З переходом України до ринкових відносин та нового рівня демократизації суспільства роль громадськості у формуванні екологічної політики та практичному вирішенні екологічних проблем суттєво зросла. Одним із найважливіших правових інститутів, з функціонуванням якого пов'язано розвиток демократичних засад у правовому регулюванні охорони довкілля, є громадський контроль у відповідній галузі. Громадський екологічний контроль є тим інструментом, що за певних умов дає змогу ефективно боротися з порушеннями правил полювання і рибальства та попереджати виникнення нових.

Стратегією державної екологічної політики України на період до 2020 року [3] передбачено участь громадськості та суб'єктів господарювання у формуванні та реалізації екологічної політики, а також урахування їхніх пропозицій у ході вдосконалення природоохоронного законодавства. Громадський контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища передбачає:

- забезпечення взаємодії органів державної влади з громадськістю у сфері управління навколишнім природним середовищем шляхом громадського екологічного інспектування, громадської екологічної експертизи, функціонування громадських рад при Мінприроди та його територіальних органах і спеціальних підрозділах, проведення консультацій з громадськістю щодо актуальних екологічних проблем;

- забезпечення функціонування механізмів громадської екологічної інспекції та громадської екологічної експертизи;

- заохочення громадськості у сфері охорони навколишнього природного середовища та створення і функціонування громадських екологічних організацій.

На наш погляд, вищеназвані положення є дещо декларативними на фоні останніх змін у чинному законодавстві, зокрема щодо обмеження прав громадських інспекторів у сфері порушення правил полювання та рибальства.

На сьогодні повноваженнями щодо контролю саме у сфері охорони та використання мисливських тварин і водних живих ресурсів наділені такі представники громадськості: громадські інспектори рибоохорони, громадські інспектори з охорони довкілля та громадські мисливські інспектори.

Правовий статус цих громадських представників визначає низка нормативно-правових актів: Закон України від 25 червня 1991 року «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 36); Закон України від 13 грудня 2001 року «Про тваринний світ» (ст. 58); Закон України від 22 липня 2000 року «Про мисливське господарство та полювання» (ст. 38); Положення про громадських інспекторів рибоохорони від 9 жовтня 2002 року; Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля від 27 лютого 2002 року; Положення про громадських мисливських інспекторів від 1 березня 2002 року тощо [4; 5; 6; 7; 8; 9].

Названі вище нормативні акти на сьогодні абсолютно не узгоджені з чин-

ною ст. 255 КУпАП [10], у яку внесено зміни Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення боротьби з браконьєрством» 23 вересня 2010 року [2]. Саме цей закон відіграв важливу роль у визначенні місця та ролі представників громадськості щодо протидії порушенням правил полювання та рибальства на сучасному етапі, оскільки відповідно до цього закону громадські інспектори, які раніше були уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення, віднесені до таких, що розглядаються судами, – позбавлені такого права. Зазначена позиція законодавця мотивується тим, що підтримання екологічної рівноваги на території України є обов'язком держави, тому покладання на громадських інспекторів виконання функцій держави у сфері контролю за використанням та охороною природних ресурсів є неможливим.

Доцільно зауважити, що саме така позиція законодавця спостерігається і в адміністративному законодавстві Російської Федерації [11]. Так, повноваженням складати протоколи про порушення правил полювання та рибальства (ст.ст. 8.37; 23.26; 23.27; 28.3 Кодексу Російської Федерації про адміністративні правопорушення) наділені лише посадові особи державних установ, що здійснюють функції з охорони, контролю та регулювання використання тваринного світу та місць їх існування.

За чинною редакцією Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 36) передбачено право громадських інспекторів з охорони довкілля на проведення перевірок і складання протоколів про порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища [4]. Подібні норми зберігають чинність в Законі України «Про мисливське господарство та полювання» (ст. 38) і спеціальних положеннях, що, у свою чергу, породжує колізію в законодавстві.

Аналіз вищевказаних нормативно-правових актів дає підстави сформулювати висновок, що громадські інспек-

тори з охорони довкілля, громадські мисливські інспектори та громадські інспектори органів рибоохорони по суті є не представниками громадських організацій (громадськості), а позаштатними працівниками відповідних відомств, хоча й мають назву, яка не відповідає їх правовому статусу. Якщо зважати на вказану обставину, то оцінка діяльності цих осіб зазнає істотних змін. Адже позаштатний працівник, який пройшов відповідну підготовку, перевірку своїх знань у відповідному відомстві чи державному органі, має всі підстави бути допущеним до виконання обов'язків, про які йдеться у КУпАП. Якщо врахувати, що громадські інспектори провадять свою діяльність шляхом організації рейдів, у яких беруть участь декілька осіб, це є певною гарантією незастосування до них насильства з боку правопорушників та виконання ними своїх обов'язків відповідно до вимог законодавства.

На нашу думку, рішення законодавця позбавити представників громадськості права складати протоколи про порушення правил полювання і рибальства є передчасним, адже представники громадськості покликані сприяти діяльності відповідних державних органів і посадових осіб, а не підмінити їх. Штатна чисельність працівників таких органів невелика, тому їх щільність на одиницю території є незначною, а відтак ефективність діяльності – недостатньою. Стан економіки України (особливо в умовах післякризового періоду) не дає змоги збільшити штат цих працівників, тому розширення повноважень громадських інспекторів сприяло б удосконаленню законодавства, що регулює правовідносини в цій сфері, та більш ефективній боротьбі з порушеннями правил полювання і рибальства.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення боротьби з браконьєрством» від 23 вересня 2010 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики

Висновки

Аналіз чинної правової регламентації діяльності громадських інспекторів рибоохорони, громадських інспекторів з охорони довкілля та громадських мисливських інспекторів дає підстави зробити такі висновки:

- широке залучення громадськості до діяльності у сфері використання та охорони тваринного світу є однією з форм залучення загалом до управління державними справами і заслуговує на підтримку з боку держави;

- діяльність громадських інспекторів є суспільно корисною і спрямованою на надання допомоги державним органам у виконанні ними функцій держави щодо охорони навколишнього природного середовища;

- існує нагальна потреба законодавчого врегулювання правового та соціального захисту громадських інспекторів на рівні працівників, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання і рибальства;

- важливим напрямом дієвої участі громадськості в охороні тваринного світу є посилення підготовки громадян до виконання правоохоронних функцій;

- ефективність участі громадськості в охороні тваринного світу на сьогодні є недостатньо високою, що також пов'язано з наявністю низки колізій у чинному законодавстві, яке визначає правовий статус громадських інспекторів;

- найбільшим недоліком практичної реалізації закріпленого в законодавстві інституту громадських інспекторів є розрив між правовою нормою та її виконанням. Громадські інспектори не завжди мають можливість реалізувати права, гарантовані їм законодавством.

- України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про мисливське господарство та полювання» від 22 липня 2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Положення про громадських інспекторів рибоохорони» від 9 жовтня 2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля» від 27 лютого 2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Наказ Держкомлістгоспу України «Про затвердження Положення про громадських мисливських інспекторів» від 1 березня 2002 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до №51. – Ст. 1123.
11. Кодекс Російської Федерації про адміністративні правопорушення від 30 грудня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakonrf.info/koap/>